

**TJELEEGNENS
LOKALHISTORISKE
ARKIV**

Arkivets historie

Svend Haakon Jensen

Noget af historien om Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv

I 1970 gennemførte man kommunalreformen, hvilket resulterede i oprettelsen af mange mellemstore kommuner. Tjele kommune blev en realitet, idet 5 mindre kommuner blev sammenlagt til en. De 5 kommuner var Vorning-Kvorning-Hammershøj, Ørum-Viskum-Vejrum, Rødding-Løvel-Pederstrup, Tjele-Nr. Vinge og Vammen-Lindum-Bigum.

11. oktober 1971 henvendte foreningen SLA [”Sammenslutningen af Lokalhistoriske Arkiver”] sig til Tjele Kommune. Formålet med denne henvendelse var, at SLA ønskede ”at kortlægge det lokalhistoriske arkivarbejde i Danmark med det formål at opnå fuldstændig lokalhistorisk arkivdækning af landet.”

I SLA havde man den tanke, at de nye storkommuner på langt sigt burde være de mindste arkivenheder, og man var meget betænkelig ved de små sognearkivers beståen. Man var indforstået med, at de små sognearkiver var nyttige ved indsamling af arkivalier, men på langt sigt mente man, at det ville blive nødvendigt at samle de små arkiver i større enheder, eller i det mindste måtte arkivarbejdet i de store kommuner koordineres.

SLA medsendte en oversigt over situationen i de forskellige amter og for Viborg amts vedkommende, så det sådan ud:

Centralbiblioteket i Viborg og landsarkivet samme steds bakker arbejdet med oprettelse af lokalhistoriske arkiver op af al magt, og de tager vare på, at vigtigt lokalhistorisk materiale i området ikke går tabt. Virksomme arkiver findes i Viborg, Thisted og Morsø storkommuner. I Skive omfatter det byhistoriske arkiv kun købstaden, ikke de indlemmede forrige landkommuner. I Spøttrup findes et lille sognearkiv i Lihme, kun dækkende dette sogn.

I Ålestrup har Borger- og håndværkerforeningen fået øje på, at der må gøres noget. Resten af amtet har endnu ikke taget initiativ til oprettelse af lokalhistoriske arkiver, det er de 11 kommuner Hanstholm, Sydthy, Sundsøre, Sallingsund, Fjends, Karup, Kjellerup, Hvorslev, Bjertringbro, Tjele og Møldrup.

Status: 5 kommuner betjenes af 5 arkiver (Skive og Spøttrup dog kun delvis), 12 kommuner har ikke arkiv, men i et af disse er der interesse for sagen.

Status for hele landet: I hele Danmark dækkes 94 kommuner af 93 lokalhistoriske arkiver, 180 kommuner har ikke noget lokalhistoriske arkiv, men i 51 af disse er der arkiver under oprettelse eller i hvert fald interesse for sagen.

Da Tjele kommune fik henvendelsen besluttede kommunalbestyrelsen den 3. november 1971 at følge det kulturelle udvalgs indstilling om at videresende rapporten til Tjele kommunes initiativråd med opfordringen til, at rådet ville tage sig af sagen.

Initiativrådet, der bestod af assurandør Erik Esbensen, Hammershøj, kontorbestyrer Harry Søndergaard, Kvorning og lærer Henning Simonsen, Ørum, tog opfordringen op og begyndte at drøfte de forskellige muligheder, og for at være så godt rustet som muligt, besøgte udvalget Viborg Byhistoriske Arkiv og Lokalhistoriske Arkiv i Skejby-Lisbjerg lidt nord for Århus.

I februar 1973 var initiativrådet klar til at afholde et møde for at undersøge, om der ville være interesse for at oprette et arkiv i kommunen. Samtidig med, at man via annonce i Purhus – Tjele Ugeavis indbød interesserede til mødet, henvendte rådet sig også til udvalgte personer for at opfordre dem til at deltage i mødet den 22. februar 1973 på Tjele Cafeteria. I alt 18 personer deltog i mødet. Under mødet orienterede Erik Esbensen og Henning Simonsen om deres tanker og fortalte om rådets besøg på de to arkiver.

På mødet blev det besluttet at nedsætte et 7-mands udvalg bestående af følgende:

Lærer Fiil, Vorning.
Forvalter G. Hansen, Tjele.
Anna Feldt Rasmussen, Rødding.
Erik Esbensen, Hammershøj.

Harry Søndergård, Kvorning.
Henning Simonsen, Ørum.
Birthe Nielsen, Brobjerggård, Lindum.

Udover disse syv personer var nedenstående også til stede på mødet:

Provst Hjort Jensen, Vorning.
Kæmner Jacobsen, Ørum
Chr. Handberg, Vinge mølle.
Postbud Frederiksen, Hammershøj.
og frue.

Anna og Adolf Sørensen, Nr. Vinge.
Knud Erik Riisager, Kvorning.
Skovfoged Rasmussen, Bigum.
Jørgen Brask Nielsen, Årup.
Anna Esbensen, Hammershøj.

7-mands udvalgets fik til opgave at finde frem til personer og institutioner, der kunne bidrage til et arkiv, så egnens historiske minder kunne bevares. Det drejede sig i første omgang om skrevne kilder såsom skøder, personlige papirer, skudsmålsbøger, slægtsbøger, protokoller. Udvalget havde også en anden vigtig opgave at skulle løse, nemlig at finde et passende lokale til arkivet.

Mindre end tre uger efter 7-mands udvalget var etableret, oprettede forhenværende godsforvalter Gunnar Hansen, Tjele en fond med en obligations beholdning på 11.000 kr. Renterne heraf skulle anvendes til drift af det lokalhistoriske arkiv. Det var en meget fin gestus af forvalter Hansen, hvis store historiske interesse også havde givet sig udslag på anden vis, dels i lokalområdet, dels omkring Tjele Gods. Her skal blot nævnes de mange mindsten i godsets have samt stenen til minde om slaget på Taphede, der er rejst ved parkeringspladsen på Randersvej.

En annonce i såvel Purhus-Tjele Ugeavis som Viborg Stifts Folkeblad den 2. februar 1974 meddelte, at Tjele lokalhistoriske Arkiv påbegyndte indsamling af gamle papirer og billeder. Man var især interesseret i at modtage gamle portrætter, familie billeder, bøger, forhandlingsprotokoller, skøder, kontrakter, familiepapirer, anetavler - kort sagt alt, hvad der kan være med til at fortælle om egnen og dens beboere i forgangne tider.

I annoncen gjorde man ligeledes opmærksom på, at hvis man tænkte på at kassere effekter eller papirer, så ville man meget gerne have lov til at se det igennem, før det blev kastet bort. For, som man gjorde opmærksom på, formålet med oprettelsen af arkivet var at redde så meget som muligt af de gamle minder, der ellers ville gå til grunde. På arkivet ville det være muligt at opbevare tingene under betryggende forhold.

I den første tid blev de indsamlede effekter anbragt i et lokale i den nedlagte sygekasses bygning i Ørum. En måneds tid senere fik man overladt et lokale i kælderen under Alderdomshjemmet "Søgården" til hjemsted for arkivet. Det var det lokale, som den tidligere sognerådsformand for Ørum-Viskum-Vejrum kommune havde rådet over. Lokalet var ikke stort – 12 m², men dog bedre end ingenting.

Nogen fast åbningstid havde man ikke på arkivet. Alt drejede sig om indsamling, opbevaring og registrering. Til at begynde med var det bestyrelsen, der stod for ledelsen af arkivet, men efterhånden overtog assurandør Erik Espensen mere og mere ledelsen godt hjulpet af lærer Anders Fiil, Vorning. Tilsyneladende tog Esbensen mere og mere over, og Anders Fiil trak sig efterhånden helt væk fra arkivet.

I 1978 skete der flere ting, som kom til at betyde meget for arkivet. Affødt af den nye socialreform, som folketinget vedtog i 1976, besluttede kommunalbestyrelsen, at der i Ørum skulle bygges et nyt plejehjem til erstatning for det gamle alderdomshjem. I 1978 stod plejehjemmet færdigt og beboerne fra alderdomshjemmet "Søgården" blev overført til plejecenter "Højvangen".

Kælderlokalerne på Søgården havde, siden rådhuset var blevet taget i brug, været indrettet til klasselokaler, da Ørum skole manglede plads. Derudover var som tidligere nævnt et af lokalene i kælderens overdraget til opbevaring af de indsamlede arkivalier.

På første salen blev der nu indrettet 3 el. 4 klasselokaler, hvilket medførte, at kælderlokalerne ikke længere skulle bruges til undervisning. Lokalhistorisk arkiv blev tilbudt lokalene, hvilket man med glæde tog imod. Så snart lokalene var klargjort og tingene anbragt, blev det for første gang muligt at tage imod besøgende, der nu selv kunne studere de mange arkivalier, der var blevet indsamlet. Arkivet holdt fra nu af åbent hver torsdag eftermiddag fra kl. 14 til 17.

Samtidig med ibrugtagning af de nye lokaler 1. juli 1978 ændredes der meget på arkivets status. Arkivets oprettelse skete med velvilje og hjælp fra Tjele kommune, men arkivet skulle selv klare det økonomiske. De eneste indtægter arkivet havde, var renter fra Forvalter Hansens fond, samt tilskud fra pengeinstitutter. Det ændredes der på nu, idet kommunen helt overtog ejerskabet af arkivet og dermed også det økonomiske ansvar. Erik Esbensen blev ansat som arkivleder og fik udbetalt et honorar svarende til aflønning for de tre timer arkivet var åbent for besøgende. Anna Esbensen blev ansat til at stå for dels rengøring, dels udklip af lokale nyheder fra Viborg Stifts Folkeblad. Alt hvad Anna Esbensen klippede ud fra uge- og dagblade af såvel store som små hændelser, blev limet op og anbragt i mapper, så man fremover kunne finde de nyheder, der nu var blevet historie. I dag står arkivlederen selv for rengøringen godt hjulpet af de frivillige medarbejdere.

Samtidig med overgangen til en kommunal afdeling, udfærdigede Erik Esbensen en oversigt over arkivets indtægter og udgifter for perioden 15. marts 1973 til 1. juli 1978.

Oversigten følger her i kopi:

Oversigt over indtægter og udgifter samt formue vedrørende legat stiftet af Gunner Hansen til fordel for Lokalhistorisk arkiv for Tjele kommune fra legatets stiftelse 15 marts 1973 til 1 juli 1978 incl.

Tilskud fra pengeinstitutter:

<i>Viborg sparekasse</i>		<i>kr. 1.000,00</i>
<i>Andelskassen</i>		<i>kr. 1.000,00</i>
<i>Vorning sparekasse</i>		<i>kr. 1.000,00</i>
<i>Sparekassen Hobro</i>		<i>kr. 500,00</i>
<i>Hobro Bank</i>		<i>kr. 500,00</i>
<i>Ørum sparekasse</i>		<i>kr. 500,00</i>
<i>Skals sparekasse</i>		<i>kr. 500,00</i>
<i>renter af obligationer</i>		<i>kr. 2.557,50</i>
<i>renter af bog nr. 338-02-01028</i>		<i>kr. 1.915,14</i>
<i>kontorholdsudgifter</i>	<i>kr. 368,60</i>	
<i>annoncer</i>	<i>kr. 293,00</i>	
<i>møder</i>	<i>kr. 37,00</i>	
<i>inventarkøb</i>	<i>kr. 2.184,36</i>	
<i>diverse</i>	<i>kr. 41,30</i>	
	<hr/>	
	<i>kr. 2.924,26</i>	<i>kr. 9.472,64</i>
<i>indestående på bog nr. 02—01028</i>	<i>kr. 6.548,38</i>	
	<hr/>	
	<i>kr. 9.472,56</i>	<i>kr. 9.472,64</i>

<i>obligationer optaget til kursen pr. 31/12 1977</i>	<i>kr. 5.495,00</i>
<i>indestående på sparekassebog 338—02—01028</i>	<i>kr. 6.548,38</i>
<i>legatets formue</i>	<i>kr. 12.043,30</i>
<i>Tjele Kommune</i>	
<i>Lokalhistorisk Arkiv</i>	
<i>Erik Esbensen – 06-451277</i>	
<i>Søgården - 8833 Ørum Sdrl.</i>	

I perioden 1983-1985 erhvervede arkivet kopier af kirkebøger fra samtlige 14 sogne dækkende frem til 1892. Det var en meget stor investering, som var til stor glæde for interesserede i slægtsforskning.

Igen i 1986 blev der brugt mange penge på indkøb af mikrofilm af realregistre for alle ejerlav i de 14 sogne. Nu var man stand til at finde ejere af samtlige huse og gårde frem til ca. 1930.

Erik Esbensen gjorde en kolossal indsats for at indsamle så meget materiale som muligt. Han rejste rundt i hele storkommunen for at hente billeder og andet materiale, som folk ønskede at aflevere. Desuden arrangerede han og hans hjælpere flere udstillinger rundt om i kommunen eller på arkivet.

Erik Esbensen døde i oktober måned 1989, og arbejdet som arkivleder blev overtaget af Erik Hansen, Hammershøj. Anna Espensen fortsatte sit arbejde på arkivet frem til 31. dec. 1993.

Erik Hansen overtog arkivledelsen straks efter Esbensens død, men først fra 1. december 1989 blev han officielt ansat som arkivleder. I Erik Hansens tid som arkivar blev der fortsat modtaget meget materiale, men desværre blev ikke alt registreret på behørigt vis, da der var stor uenighed om, hvilket registreringssystem man skulle anvende. Erik Hansen var meget engageret i arkivsamarbejdet i Viborg amt (SLA Viborg) og brugte meget tid på dette arbejde samtidig med, at han gjorde meget for det lokalhistoriske arbejde ude i lokalområderne. På et tidspunkt lykkedes det at få oprettet lokalhistoriske arbejdsgrupper i flere af lokalområder.

Det var så meningen, at grupperne skulle være behjælpelige med at indsamle arkivalier fra lokalområdet samt interessere sig for at samle så mange beretninger som muligt fra lokalområdet. For at fremme dette værdifulde arbejde tog forebyggelsesrådet i Tjele kommune initiativ til, at oprette en kontaktgruppe, der skulle søge at koordinere det arbejde, som var i gang samt inspirere nye grupper. Hvor længe dette arbejde stor på, vides ikke, men der findes et enkelt bevis på gruppernes eksistens, idet der er bevaret et referat fra et møde i kontaktgruppen, der blev afholdt på Marie Gruppe i oktober måned 1992.

KOPI

Referatet følger nedenfor:

KONTAKTGRUPPEN – LOKALHISTORIE - TJELE KOMMUNE

Til mødedeltagere m.fl.

*Emne: Referat af møde vedr. det lokalhistoriske arbejde i Tjele kommune
- afholdt torsdag d. 8. oktober 1992.*

I mødet deltog repræsentanter for de oprettede arbejdsgrupper, indbudte bibliotekarer, lederen af det lokalhistoriske arkiv samt kontaktgruppens medlemmer – i alt 18 personer.

1. Kontaktgruppens formand, Else Ostfeldt, Kvorning, bød velkommen og gjorde rede for aftenens forløb herunder dens formål - udveksling af erfaringer fra det hidtidige arbejde. Niels Dalsgaard, Vejrumbro, udpegedes som ordstyrer.

2. Arbejdsgruppernes beretninger i sammendrag:

Bigum og Lindum.

Henning Hansen. Start i 1984. Fem deltagere. Besøgt museer og lokalhistoriske arkiver for at finde stof. Fundet en stor mængde sølvmonter på en mark i området. Fundet stedet, hvor Bigum Hovedgård engang lå - gransket i dens historie.

Mollerup.

Anders Lade Overgaard. Startet for kort tid siden. Fundet ud af, at Mollerup er en meget gammel by - den ældste på egnen. Vil undersøge dens historie.

Vejrumbro.

Gunnar Villadsen. Gruppen - 2 mand - er nystartet.

Ørum.

Michael Lade. Startet i 1984. Undersøgt og beskrevet Ørums historie i perioden 1920-1985. Stoffet givet videre til Lokalhistorisk Arkiv.

Sjørring.

Vagn Borgholt. Startet i 1991. 28 deltagere. Arbejder dels i små grupper og dels ved fællesmøder. Arrangeret vandringer i Lindum skov og Bigum skov. Skaffet materiale dels ved interviews og dels fra gamle bøger og tidsskrifter. Agter at udgive folder om egnen samt at udarbejde diasserie med billeder fra området.

Vammen.

J P. Kromann. Startet foråret 1992. Afholdt tre møder. Fortsætter til vinter. Arbejder med at søge oplysninger om gamle gårdes historie. Har haft besøg af heraldiker.

Batum og Rødding.

Rosetta Furer. Startet i 1991. Møde på Oasen med foredrag om Sødal – stor tilslutning. El-lers gennemgående ringe mødedeltagelse. Opfordret til deltagelse i arbejdet gennem annoncer i beboerblad samt ophængning af plakat. Bl.a. beskæftiget sig med bestemmelse af skolebilleder samt foredrag om egnens større gårde.

Kvorning.

Else Ostenteldt. Startet i 1991. Syv deltagere. Endvidere en i Hammershøj og to i Vorning. Månedlige møder. Beskæftiger sig med egnshistorie bl.a. ved hjælp af interviews af gamle i området. De pågældende får mulighed for at overspille deres interviews på egne bånd. Forsamlingshuset i Kvorning fylder 100 år i 1994. Vil undersøge og evt. skrive dets historie.

Løvel.

Poul Corlin. Startet sommeren 1990. Fire deltagere. Gennemført ti møder, hvor folk fra egnen har fortalt slægtshistorie m.v. Arrangeret tre ture til historiske og smukke områder på egnen. Flere ture m.v. planlagt for 1993. Har i samarbejde med biblioteket udarbejdet en samling af mapper - pt. 17- med fotokopier af avisudklip, artikler og fortællinger, erindringer, billeder og kort, egns- og personbeskrivelser m.v. om Løvel og de omliggende byer. Samlingen er inddelt i diverse emner. Har skrevet artikler af lokalhistorisk interesse i beboerbladet LØVEL NETOP NU, hvor to af gruppens medlemmer sidder i bladudvalget.

Bibliotekerne.

Lene Hove. Mapperne i Løvel findes i to eksemplarer. Et der står fast på biblioteket, og et der lånes ud. Stoffet indsamlet dels fra de lokalhistoriske arkiver i Ørum og Viborg, dels fra egnens beboere, der har ladet os se deres samlinger, samt fra aviser, blade og bøger. Vi har kun kopier. Originaleksemplarerne findes enten hos slægten eller på det lokalhistoriske arkiv. Af hjælpeklider til arbejdet findes flere håndbøger om emnet. De kan lånes på biblioteket. Endvidere er der TRAP DANMARK og adskillige egnsbeskrivelser. Biblioteket vil altid kunne hjælpe i arbejdet og gør det gerne.

Lokalhistorisk Arkiv.

Erik Hansen. Er blevet bestyrelsesmedlem i "Sammenslutningen af lokalhistoriske arkiver i Viborg amt". Arkivet har meget stof og vil kunne være udgangspunkt i eftersøgningen. Det er muligt at få overspillet gamle smalfilm til video på mediecentret i Viborg. Anbefaler at der oprettes en lokalhistorisk forening. Den vil kunne søge støtte til udgifter i forbindelse med foredrag, udflugter m.v.

3. Afslutning.

I den efterfølgende diskussion omtales en evt. start af en lokalhistorisk forening. Tanken skal "modnes". Evt. gå i gang til foråret. Kontaktgruppen har af forebyggelsesrådet fået bevilget 10.000, kr. til det daglige arbejde. Der indkøbes tre båndoptagere og et antal bånd. De oplægges på Ørum bibliotek, hvor de kan lånes. Næste møde afholdes i januar 1993. 11. oktober 1992 — Corlin.

Hvad der senere skete med de lokale arbejdsgrupper er ukendt. Måske er de nuværende kontaktpersoner i lokalområderne, hvad der er tilbage af disse oprindelige arbejdsgrupper. I dag er der i enkelte sogne arbejdsgrupper, der samler på lokalhistoriske stof, og som gør et stort arbejde for at udbrede kendskab til lokalområdet historie.

I ovenstående referat fra kontaktgruppens møde omtales en evt. oprettelse af en lokalhistorisk forening. Bemærkningen om, "evt. gå i gang til foråret", kom til at holde stik. Nogle må have arbejdet videre med tanken for mandag den 19. april 1993 indkaldes der til stiftende generalforsamling på Vammen Kro. Mødet bliver en succes. I alt 46 af mødets deltagere tilmeldte sig foreningen. Som det vil fremgå af det videre, kom "Lokalhistoriske Forening i Tjele kommune" til at spille en meget stor rolle for det lokalhistoriske arkiv. Efter Tjele kommunes indlemmelse i Viborg kommune tog både arkivet og foreningen navneforandring og kaldte sig nu "Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening" og "Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv"

I 1995 skete der noget stort for arkivet, idet den gamle stationsbygning blev ledig. Bygningen havde i mange år været anvendt til posthus og bolig for lederen af posthuset. I 1988 blev det nye posthus taget i brug, og det gamle blev lejet ud til privat beboelse. Tilbygning ud mod parkeringspladsen blev anvendt til forskellige formål. Her holdt Viborg kommunes socialpsykiatrisk værested "Buketten" til indtil 2009, hvorefter Røde Kors' nørklere flyttede ind. Samtidig med ovennævnte aktiviteter benyttede en kørerlærer lokalet til teorilokale. Det ophørte i 2015, hvorefter der opstod nye mulighed for arkivet, men mere om det senere.

Men som nævnt blev hovedbygningen ledig i 1995, og kommunalbestyrelsen besluttede at stille lokalerne til rådighed for lokalarkivet.

Det var en meget stor forandring, for nu havde man virkelig plads til alle arkivalierne og god plads til de mange besøgende. Besøgstillene gennem tiden fortæller også, at der stadig er interesse for at fordybe sig i sognenes historie. Hvert år er der mellem 250 og 350 besøgende plus mange henvendelser pr. telefon eller mail.

Som tidligere nævnt var Erik Hansen meget optaget af samarbejdet mellem lokalarkiverne i Viborg amt. "Tjele Kommunes Lokalhistoriske Arkiv" var tilmeldt SLA, men desværre levede arkivet ikke op til SLA's vedtægter. På et tidspunkt må SLA have rykket for at få bragt forholdene i orden. Det kan åbenbart ikke lade sig gøre, for som det fremgår af nedenstående udfyldte erklæring, må Erik Hansen melde pas.

Resultatet blev, at arkivets medlemskab af SLA blev stillet i bero.

789-01

ERKLÆRING

Tjele Kommunes Lokalhistoriske Arkiv, Tjelevej 8, Ørum, 8830 Tjele

Arkivets navn

der er optaget som medlem af SLA forud for årsmødet i Gilleleje i september 1994, og som ikke hidtil har fået vedtægter eller lignende godkendt af SLA erklærer hermed,

at arkivet fortsat ønsker medlemskab af SLA,

og at arkivet derfor også arbejder henimod formelt at opfylde SLA's minimumskrav til arkivdrift, sikret enten gennem vedtægter, som er godkendt af SLA eller gennem SLA's godkendelse af et andet lokalt foreliggende arbejdsgrundlag.

3/7-97

Erik Hansen, arkivleder

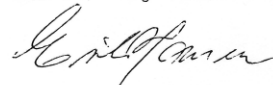
Dato

Underskrift

Som svar på ovenstående henvendelse kan meddeles:

Jeg har haft møde med vores Kulturudvalg, som arkivet står direkte under, og udvalget var ikke indstillet på, at arkivet skulle have hverken bestyrelse eller vedtægter. Hvis dette standpunkt forhindrer os i at ^{blive} medlem af SLA, er vi indforstået med at blive slettet som medlem.

Med venlig hilsen

Tjele kommune var ejer af arkivet og stod derfor også for dækning af arkivets udgifter. Budgettet var meget skrabet, men alligevel måtte byrådet have ment, at der kunne være penge at spare ved at lukke arkivet. Under behandling af kommunens budget for år 2000 besluttede man at lukke arkivet med virkning fra 31. december 1999. Man sparede den formidable sum af 30.000 kr.

Om det nu var hele sandheden om arkivets lukning, der her kom til orde, vides ikke, men fremgangsmåden syntes mærkelig, hvilket det efterfølgende også synes at vise.

På opfordring af Lokalhistoriske Forening (LhF) indkaldte chefen for Kulturforvaltningen Stig Johannesen til et møde mellem arkivleder Erik Hansen, repræsentanter for LhF Niels Dalsgaard og Gunnar Kjærhauge samt formand for kulturudvalget Hans Hulvej. På mødet skulle diskuteres dels opbevaring og udlån af delvis båndlagte arkivalier, dels mulighed for udvidet samarbejde mellem LhF og arkivet.

Efterfølgende udfærdiges en aftale mellem Tjele Kommune og Lokalhistoriske Forening vedrørende Lokalhistorisk Arkiv. Ifølge aftalen skulle der nedsættes et samarbejdsudvalg bestående af arkivets leder og tre repræsentanter valgt/udpeget af bestyrelsen for Lokalhistorisk Forening.

Aftalen følger i kopi:

SAMARBEJDSAFTALE

mellem Tjele Kommune og Lokalhistorisk Forening i Tjele Kommune

vedrørende

LOKALHISTORISK ARKIV

FORMÅL:

At styrke Lokalhistorisk Arkiv og derved tilgodese og fremme interessen for lokalhistorie i Tjele Kommune.

- 1) Med henblik på at drøfte og træffe beslutninger vedrørende spørgsmål der angår Lokalhistorisk Arkiv etableres der et samarbejdsorgan bestående af
 - lederen af Lokalhistorisk Arkiv
 - op til 3 (tre) repræsentanter valgt/udpeget af bestyrelsen for Lokalhistorisk Forening blandt Lokalhistorisk Forenings medlemmer.*
- 2) Alle spørgsmål vedrørende driften af Lokalhistorisk Arkiv kan gøres til genstand for drøftelse i samarbejdsorganet.
I de tilfælde hvor der i samarbejdsorganet ikke kan opnås enighed om et spørgsmål, træffes beslutningen ved stemmeflerhed.
Ved stemmelighed er Lokalhistorisk Arkivs leders stemme udslagsgivende.*
- 3) Lokalhistorisk Arkivs daglige drift og ledelse varetages af lederen af Lokalhistorisk Arkiv under ansvar over for Tjele Kommune.*
- 4) Samarbejdsorganet afholder møde mindst 1 (en) gang hvert kvartal.*
- 5) I forbindelse med afholdelse af møde i samarbejdsorganet fastsættes dato og tidspunkt for næste møde i samarbejdsorganet.*
- 6) Lederen af Lokalhistorisk Arkiv fremsender senest 10 (ti) dage forud for møde i samarbejdsorganet dagsorden for mødet, og arkivlederen drager omsorg for, at der føres en protokol, hvori dagsordener og beslutningsreferater indføres.*
- 7) Samarbejdsorganet kan i øvrigt selv fastsætte sin forretningsorden.*
- 8) Denne samarbejdsaftale kan af hver af parterne opsiges med 1 (en) måneds varsel til udgangen af en måned.*

RETNINGSLINIER

vedrørende

LOKALHISTORISK ARKIV I TJELE KOMMUNE

- 1) Den daglige ledelse af Lokalhistorisk Arkiv i Tjele Kommune varetages af arkivlederen under ansvar over for Tjele Kommune og i respekt for den mellem Tjele Kommune og Lokalhistorisk Forening i Tjele Kommune indgåede samarbejdsaftale.*
- 2) Lokalhistorisk Arkiv har fast åbningstid hver torsdag i tidsrummet 14.00 - 17.00.*
- 3) Aftaler om benyttelse af Lokalhistorisk Arkivs lokaler ud over den faste åbningstid aftales med og træffes af arkivlederen.*
- 4) Arkivalierne skal være tilgængelige for besøgende. Dog kan visse arkivalier efter arkivlederens beslutning kun lånes ved udfyldelse af en blanket, der afleveres til arkivlederen, som herefter udleverer det ønskede.*
- 5) Der kan ikke hjemlånes arkivalier.*
- 6) Alle indkomne materialer, der har lokalhistorisk betydning, skal registreres. Lokalhistorisk Forening i Tjele Kommune kan bistå ved registreringen.*
- 7) Lederen af Lokalhistorisk Arkiv drager omsorg for, at arkivets arkivalier opbevares forsvarligt.*

Samarbejdsaftalen blev udfærdiget den 12. marts 1999 og godkendt af Kulturforvaltningen den 20. april 1999.

I slutningen af april 1999 havde man altså ingen planer om at lukke arkivet, men et halvt år senere beslutter man at lukke arkivet for at spare 30.000 kr. Det synes uhørt, at et så lille beløb kan have været årsagen. Det synes nærmere at være en måde at slippe uden om et større problem, men hvilken kan der kun gisnes om.

Forinden kommunalbestyrelsen traf beslutningen om at lukke arkivet, havde konsulenten for LIVA = "Lokalhistoriske Arkiver i Viborg Amt" besøgt arkivet og udfærdigede en rapport om arkivets situation. Konsulenten besøgte arkivet, inden der var forlydender om arkivlederens afskedigelse, men rapporten blev først afsendt til kommunen to dage efter, at arkivlederen blev afskediget. Rapporten var meget kritisk overfor forholdene på arkivet og kommunens holdning til at få ordnede forhold i relationerne til SLA (Sammenslutningen af Lokalkarkiver i Danmark). Især gjorde rapporten opmærksom på, at registreringsformen og arkiveringen var noget forældet, og man anbefalede at man påbegyndte en EDB-registrering på ARKIBAS eller i det mindste fulgte SLA's anvisninger om et minimum af registrering.

Da kommunalbestyrelsen besluttede sig for at lukke arkivet, udtrykte man et ønske om, at frivillige ville træde til og drive arkivet videre, men det gik ikke helt, som kommunalbestyrelsen havde håbet. Der var stort set ingen aktivitet hele året, hvorfor kommunalbestyrelsen allerede ved det følgende års budgetforhandlingerne for år 2000 besluttede at genåbne arkivet. Stillingen som arkivleder blev opslået, og den 1. januar 2001 blev Viggo Knudsen ansat som arkivleder.

Der var meget at gå i gang med for den nye arkivleder. Store mængder arkivalier havde hobet sig op, dels fra Erik Hansens tid, dels fra det ene år arkivet var lukket. Det første halve år efter arkivet åbnede, modtog man ligeledes mange billeder og dokumenter.

Samtidig med genåbning af arkivet, besluttede kommunalbestyrelsen, at arkivet skulle underlægges kommunens biblioteksvæsen. En beslutning der vakte stor glæde på såvel arkivet som i Lokalhistoriske Forening. Arkivets åbningstid blev ændret til mandage fra kl. 14 til 17.

Den megen snak om det nye redigeringsystem ARKIBAS førte med sig, at Tjele kommune stillede en brugt computer til rådighed for arkivet, så registrering af indkomstjournaler kunne ske på en ny og bedre måde og dermed få langt bedre oversigt over modtagne arkivalier.

Da man satte sig i forbindelse med SLA, der stod for det nye edb-system, fik man pludselig et problem, nemlig prisen på systemet, der var 24.500 kr. Så mange penge havde man ikke. Men der var en mulighed, hvis kommunen ville gå med til, at der blev valgt en bestyrelse samt udarbejdet vedtægter for arkivet. Det havde jo været forsøgt en gang tidligere, men da sagde kommunen nej. Denne gang lykkedes det. Da vedtægterne var blevet godkendt af såvel kommunalbestyrelsen og SLA's ledelse, blev "Tjele Lokalhistoriske Arkiv" medlem af SLA og havde dermed mulighed for at købe edb-systemet til en meget billigere pris.

Men hvor skulle pengene komme fra? Arkivet havde ingen, og kommunen passede godt på sine. Men Viggo Knudsen og den ny etablerede bestyrelse gav ikke op. Man forsøgte at rejse penge gennem en indsamling. Viborg Stift Folkeblad havde en ganske fin indledning i artiklen om indsamlingen.

"Tjele Kommunes lokalhistoriske arkiv i Ørum tager ikke kun mod guldne papirer og gamle billeder. Arkivet vil også gerne have friske, nye pengesedler, og derfor sender arkivet i denne uge brev ud til virksomheder, foreninger og andre i kommunen i håb om støtte til at føre arkivet ind i de moderne tider."

Det lykkedes til fulde at få indsamlet penge nok til såvel medlemskab som edb-system, og inden længe kunne arkivet påbegynde at indføre såvel indkomstjournaler som registreringer af indkomne arkivalier og billeder i det nye system. Men, for der var et men! Viggo skulle på kursus for at lære om systemet og dens muligheder. Efter deltagelse i flere kurser, kunne arbejdet endelig gå i gang.

Desværre blev de gamle indkomstjournaler ikke overført til det nye system med det samme, da der var mere end nok at gøre med indførsel af de tilkommende arkivalier, samt betjening af besøgende i de tre timer arkivet holdt åbent. Det varede da heller ikke længe, inden Viggo tilbragte en formiddag eller to på arkivet for dog at få noget fra hånden.

Det var et omfattende arbejde man nu var gået i gang med, og inden længe stod det klart, at skulle det lykkes at få de mange gamle indkomstjournaler og registreringer ind i det nye system, skulle der ekstra hjælp til. Heldigvis blev der i samme periode indført mulighed for, at langtidsledige ved hjælp af tilskud fra stat og kommune kunne komme "ud på arbejdsmarke-

det igen". Det var en mulighed bibliotekerne i Tjele kommune benyttede sig af, og det kom til at gavne arkivet utrolig meget. Arkivet hørte jo under bibliotekar Lene Hoves ledelse, så derfor blev det muligt, at den midlertidige medarbejder kunne tilbringe en eller to formiddage på arkivet. Det betød meget, at der kom en til tasterne, som havde kendskab til edb fra tidligere ansættelser. Desværre var det en ordning, der ret hurtigt blev opgivet.

Arkivet modtog på et tidspunkt nogle kasserede computere fra Ørum skole. Det lykkedes at få flere af computerne op at køre, så det nu blev muligt for frivillige at give en hjælpende hånd med. I 2001 oprettedes en lokalhistorisk gruppe i for Ørum området, men desværre kom der kun interesserede fra Mollerup og Ørum. Over to-tre vintre arbejdede grupperne med indsamling af billeder og oplysninger om forretninger og personer fra området. Grupperne fik lov til at benytte arkivet, hvilket man var meget glade for. Senere blev arkivet også indblandet i lokalhistorisk arbejde i Vejrum og i Rødding.

I arbejdet med disse grupper deltog som frivillige Børge Kronborg og Svend Haakon Jensen. Begge pensionerede lærere fra Ørum skole. Deres interesse for lokalhistorie og arkivarbejde fortsatte, så de nærmest blev betragtet som fast inventar på arkivet. Da Viggo Knudsen på et tidspunkt i 2006 talte om at holde på grund af alder og begyndende sygdom, tilbød Børge og Svend Haakon at hjælpe i arkivets åbningstid, hvis bare Viggo ville fortsætte. Det tog Viggo meget gerne imod, da arkivet, lokalhistorien og det sociale samvær med de besøgende betød meget for såvel Viggo som Ida. I forbindelse med dette tilbud indtraf en pudsighed, som vi morede os meget over. Da vi blev enige om at samarbejde om arkivarbejdet, henvendte Viggo sig til daværende borgmester Anna-Margrethe Kaalund, for at informere om udvidelsen i ledelsesstruktur på arkivet. "Nej, nej! Det kan der ikke blive tale om", sagde fru Kaalund. "Budgettet for næste år er lagt, så den ekstra udgift kan vi ikke klare". "Hvorfor ikke", sagde Viggo, "Min løn skal da bare deles i tre". "Nå! Ja! Ja så er det noget ganske andet. Så klarer vi det nemt". Allerede dagen efter modtog de tre arkivledere meddelelse om ændringen. Hvor må fru Kaalund have godtet sig. Tre gange så meget arbejde for samme lønudgift. Den nye ledelse trådte officiel i kraft den 1. maj 2006.

Besøgstallet på arkivet var efterhånden steget en del, men hvad der steg endnu mere var de mange henvendelser udefra pr. mail eller telefon. Arkivet fik oprettet en hjemmeside, hvor det så var meningen, at der skulle være mulighed for at læse om forskellige historiske hændelser gennem tiden, ligesom der også gerne skulle komme mange billeder ud til publikum.

Desværre taget ting tid. Det viste sig at være en næsten umulig opgave at få svaret på de mange henvendelser samtidig med, at det egentlige arkivarbejde skulle klares. Ledelsen besluttede derfor at udvide arbejdstiden, hvorfor de tre ledere mødtes på arkivet hver torsdag formiddag uden at have åben for publikum. Det hjalp lidt, men kun for en stund, for nu kom den nye kommunestruktur og dermed en ny ledelse, idet vort lille arkiv på lige fod med de øvrige lokalhistoriske arkiver i den nye Viborg kommune, blev underlagt Viborg Museum.

Samtidig med at arbejdet voksede, blev der taget en ny udgave af ARKIBAS i brug. Desværre var det ikke alt, der uden videre kunne overføres i det nye system, så det var nødvendig at gennemgå hver eneste registrering. Dette arbejde stod især Børge Kronborg for, og han gjorde et kæmpe arbejde med nyregistreringen. Samtidig benyttede Børge lejlighed til at tilføje nye oplysninger og foretage evt. rettelser, så det tog meget lang tid at få alt dette i orden, men det blev klaret.

31. december 2010 tog Viggo Knudsen sin afsked fra arkivet efter 10 år i jobbet. Vi håbede, at se Viggo mange år endnu på arkivet, men sådan skulle det ikke gå. Viggo døde 2. august 2012.

I de 10 år Viggo var på arkivet, klarede Ida arbejdet med at klippe og klistre nyheder fra Viborg Stifts Folkeblad. Da Viggo stoppede, fortsatte Ida med at klippe i aviserne, men meget hurtigt efter Viggos død måtte vi også sige farvel til Ida. Allerede den 7. september 2012 døde Ida pludselig.

Efter Viggos fratrædelse fortsatte Børge Kronborg og Svend Haakon Jensen arbejdet på arkivet. Det lykkedes ret hurtigt at få Nette Hunsballe til at overtage arbejdet med avisudklippene, hvilket vi på arkivet var vi meget glade for.

I de sidste par år har vi på arkivet haft den store glæde at flere frivillige har tilbudt deres hjælp. Det betyder utrolig meget for arkivet, at der er flere til at hjælpe med at gøre de mange arkivalier tilgængelige for de mange besøgende. I skrivende stund har arkivet stor hjælp af Knud Østergaard, Per Vester, Birthe Dalsgaard og Nette Hunsballe, som alle fire hjælper med sortering og opstilling af arkivalierne, så det bliver lettere for besøgende at finde, hvad man kommer efter. Leo Skov står for hjemmesiden www.tjelearkivet.dk, Karsten Sørensen er arkivets alt-mulig-mand, der hjælper, når inventar skal stilles op, flyttes, fjernes eller have en kærlig hånd. Og endelig har vi stor hjælp af Cle (Leif Harritz), hvis en af vore computere nægter at samarbejde. Nu talen er om frivillige, vil arkivet meget gerne gøre opmærksom på, at der med lethed kan findes arbejde til flere frivillige. Der vil med lethed også kunne findes arbejde, der kan udføres hjemmefra.

Det sidste, der kan komme med i denne redegørelse om arkivets historie, er den glædelige nyhed, at arkivet bliver udvidet med de lokaler, der vender ud mod parkeringspladsen. Det er de lokaler, der oprindeligt blev anvendt til posthus. Det bliver dejligt for arkivets ledelse at få langt bedre forhold at arbejde under samt langt bedre forhold at byde de besøgende.

Samtidig med at det endelig lykkedes at få Viborg Kommune til at godkende udvidelsen på arkivet, besluttede de to arkivledere at meddele deres afgang fra arkivet. Den 31. december 2016 sluttede Børge Kronborg og Svend Haakon Jensen begge i jobbet.

Som ny arkivleder blev Jimmy Fisker, Vammen ansat. Der venter Jimmy et spændende job, som leder af arkivet, og såvel han som de forhåbentlige mange frivillige hjælpere ønskes alt godt med det fremtidige arbejde på "Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv".

I forlængelse af denne beretning om arkivets historie følger de sidste seks år indlæg om situationen på arkivet. Indlæggene har været at læse i "Tjele på tværs" – medlemsbladet for Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening.

Ørum den 28. februar 2017.
Svend Haakon Jensen

De sidste seks års ”Nyt fra Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv” fra Tjele på tværs

feb. 2011

Mandag den 20. december havde Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv inviteret til reception i forbindelse med arkivleder Viggo Knudsens 10 års jubilæum. Receptionen var samtidig afskedsreception, da Viggo Knudsen havde besluttet at fratræde som arkivleder pr. 31. december.

Mange af arkivets brugere var mødt op for at lykønske Viggo med de 10 år samt takke for det store arbejde, han havde udført som arkivleder.

På arkivets vegne bød arkivleder Svend Haakon Jensen de mange gæster velkommen, ligesom han takkede Viggo for godt samarbejde. Svend Haakon fremhævede også det store arbejde Ida Knudsen havde udført på arkivet. En af de andre talere udtrykte det på den måde, at kommunen gjorde et kup ved at ansætte Viggo Knudsen. De betalte kun for en mands arbejde, men de fik udført arbejde af to.

Ved receptionen blev der holdt taler af Henning Ringgaard, Viborg Stiftsmuseum, Knud Østergaard, Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening, Knud Erik Risager, medredaktør af ”Tjele på langs”, Gerda Breum Andersen, formand for Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkivs bestyrelse.

aug. 2011

På forrige side findes en oversigt over medlemmerne af det lokalhistoriske arkivs bestyrelse og arkivudvalg. Vi er på arkivet meget glade for dette arkivudvalg, og vi vil gerne gøre opmærksom på, at man fra de enkelte sogne kan henvende sig til sognerepræsentanten, hvis man har noget, som måske kan være af lokalhistorisk interesse og som derfor bør bevares.

Arkivets dækningsområde er som bekendt alle de 14 sogne, som hørte til den tidligere Tjele Kommune. På arkivet er det svært at følge med i alt hvad der rører sig i alle sognene, så derfor er arkivudvalget en stor hjælp for os.

Af ting, som kan være af interesse, kan nævnes:

- billeder af personer, huse og gårde,
- gamle protokoller og dokumenter fra nuværende og nedlagte foreninger
- skøder og ejendoms papirer.

Vi gør opmærksom på, at det er muligt at lægge en klausul på alt afleveret materiale, så det ikke bliver offentligt tilgængeligt før efter et aftalt åremål.

jan. 2012

Vi har mange ting at byde på f.eks. billeder og artikler fra hele det store område, vi dækker - hele 14 sogne bliver det til.

På arkivet vil vi også gerne tilbyde at hjælpe besøgende i gang med at søge efter slægtens spor. Vi har kopier af de 14 sognes kirkebøger frem til ca. 1935.

I medlemsbladet fra februar 2011 bragte vi en efterlysning af en købmandsbutik. Vi fik kun en henvendelse, men til gengæld er vi sikre på, at det var den helt rigtige. Det skulle være Vejrumbro Købmandsgård, der lå hvor Nørreåvej krydses af Hovedgaden - Gl. Viborgvej

På arkivet har vi mange billeder, vi ikke ved noget om. Vi er begyndt at lægge en del billeder op på vor hjemmeside - www.tjelearkivet.dk - Kontakt os, hvis billederne siger dig noget.

juli 2012

Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv afholdt den 29. maj årsmøde. I beretningen nævnte Svend Haakon, at arkivet i 2011 havde 44 åbningdage med i alt 251 gæster. Der ud over havde vi besøg af de ældste elever fra SF0 samt et hold fra FDF. Bestyrelsen for Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening samt redaktionen af "Tjele på langs" har i årets løb lånt lokalerne 15 gange. Børge Kronborg er nu færdig med at overføre registreringerne fra Arkibas 3 til Arkibas 4. Fremtidens udsigter er, at når Arkibas 5 kommer på bane, vil det være muligt for den enkelte fra egen computer at se, hvad de enkelte arkiver har registreret.

Arkivets hjemmeside bliver besøgt flittigt, men det var ønskeligt, at endnu flere artikler og billeder kom med på siden. Forhåbentlig vil en eller flere frivillige kunne hjælpe hermed.

Gerda Breum Andersen, der i en del år har været arkivets formand, ønskede på dette årsmøde at trække sig tilbage. I stedet blev Knud Østergaard, Ørum valgt til posten. Vi på arkivet siger Gerda tak for samarbejdet og ønsker samtidig Knud velkommen i jobbet.

På mødet blev det nævnt, at kirkegårdslederen for Ørum, Viskum og Vejrum kirkegårde affotograferer de gravsteder, der bliver sløjfet. Fotografierne bliver afleveret på arkivet, hvor vi stiller dem til rådighed for publikum. Det er en ordning vi er meget glade for, og vi håber, det vil være muligt at få lignende ordninger gennemført med de øvrige sogne i vort store område.

feb. 2013

Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv har modtaget en meget stor gave, idet Helga og Knud Erik Riisager, som netop er flyttet fra Hammershøj, har skænket arkivet deres store samling af lokalhistorisk materiale. Vi er på det lokalhistoriske arkiv meget glade for, at vi er blevet tilgodeset så rundhåndet.

Det første de fleste tænker på, når talen falder på Helga og Knud Erik Riisagers materialer, er nok avisudklippene. Knud Erik Riisager har altid været politisk og lokalhistorisk interesseret, hvilket bevirkede, at han ofte klippede de artikler og notitser ud, der havde hans interesse. I perioden op til kommunesammenlægningen i 1970 blev det til mange avisudklip, og da Tjele Kommune var en realitet, besluttede Knud Erik Riisager sig for, at han - i samarbejde med sin hustru, Helga - ville klippe alt fra aviserne, der vedrørte den nye kommune. Det er i tidens løb blevet til mange ringbind med udklippene pænt sat op på papirark. I tidens løb er der blevet brugt adskillige kasser papir og litervis af lim. Udklippene er registreret, så det er forholdsvis let at finde artikler om de emner, man måtte være interesseret i.

På et tidspunkt var det Helga og Knud Erik Riisagers mening, at de ville stoppe ved tusindårsskiftet. De havde så fulgt Tjele kommunes udvikling i 30 år. Men da klokken faldt i slag nytårsaften 2000, havde de fortrudt deres beslutning, og fortsatte ufortrødent med at klippe og klistre.

En af mange grunde til at fortsætte med arbejdet var, som Riisager i august 2000 udtalte Viborg stifts Folkeblad, "at det er svært at holde op, og så er det jo også rart at være fælles om noget." Der er ingen tvivl om, at netop det fælles havde en stor betydning, men bestemt også følelsen af at stoppe midt i noget, passede ikke Riisager særlig godt. Arbejdet skulle på en måde gøres færdigt. Stoppe midt i noget var som at gøre tingene halvt, og det var i hvert fald ikke noget, der passede Riisager. Hvad han i tidens løb beskæftigede sig med eller deltog i, blev aldrig gjort halvt. Det blev gjort helt og særdeles færdigt og til alles fulde tilfredshed.

Den 31. december 2006 ophørte Tjele kommune med at eksistere. Hele området kom under Viborg storkommune. Denne begivenhed medførte, at Helga og Knud Erik Riisager nu besluttede at stoppe arbejdet med at udklippe og registrere begivenheder fra lokalområdet.

Det materiale arkivet har fået, dækker - som ovenfor nævnt - alt om den gamle Tjele kommune samt mange udklip af lokalhistorisk interesse fra perioden før. Men det er bestemt ikke gjort med avisudklip alene. Det meget omfattende materiale omfatter også mange henvisninger til, hvor det er muligt at finde stof om og fra lokalområdet.

Som det forhåbentlig er fremgået af ovenstående, er det et meget betydningsfuldt materiale, vi er blevet beriget med. Men der er mere endnu. Riisagers lokalhistoriske interesse for især området Vorning, Kvorning og Hammershøj har selvfølgelig resulteret i et omfattende materiale

dækkende dette område. Folk med interesse i disse områder kan godt glæde sig til at fordybe sig heri.

Fra Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv skal der lyde en stor tak til Helga og Knud Erik Riisager for den store gave. Vi vil på bedste vis forsøge at leve op til jeres forhåbninger, og vi vil ønske, at rigtig mange vil besøge arkivet og få glæde af det enorme materiale.

aug. 2013

Den 28. maj afholdt vi årsmøde med 10 deltagere. Nok det laveste antal deltagere i flere år. Vi havde håbet på flere, da vi på årsmødet har mulighed for at høre om løst og fast fra de mange forskellige områder af vore 14 sogne.

På arkivet er der sket en del i årets løb. Den største begivenhed er, at vi fik overladt Helga og Knud Erik Riisagers store lokalhistoriske samling. Det er vi meget glade for, og vi håber, at vi med tiden vil være i stand til at skabe de rette rammer for samlingen.

Arkivet har været godt besøgt i årets løb. Vi har i 2012 haft 49 åbningsdage, idet vi som bekendt har åbent hver mandag efter middag, undtagen juli måned. Desuden er vi glade for, at vi kan stille lokaler til rådighed for Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening og for redaktionen af "Tjele på langs".

I årets løb har vi også faet mange henvendelser pr. mail eller telefon. Vi mærker tydeligt, at interessen for slægtsforskning er stigende.

Sidste år efterlyste vi bl.a. gennem "Tjele på tværs" frivillige hjælpere. Vi har haft den glæde, at vi har fået henvendelse om hjælp fra flere, der ønskede at bidrage med forskellige tiltag.

Vi vil dog gerne opfordre flere til at melde sig som frivillige. Vi mangler i høj grad hjælp til vedligeholdelse og udbygning af arkivets hjemmeside. I forbindelse med hjemmesiden kan vi også bruge frivillige, der vil tage sig af at finde egnede artikler og billeder til hjemmesiden. Mange af de egnede artikler skal nok renskrives og passes til. Et stort arbejde, som vi håber at få hjælp til.

I henhold til vore vedtægter har vi sognerepræsentanter, som vi hører fra eller henvender os til, hvis der i sognet sker noget, der skønnes at have interesse for arkivet. Sognerepræsentanterne udgør, hvad der i vedtægterne benævnes Arkivudvalget. Ønsker du at vide, hvem der er sognerepræsentant i dit område, kan du rette henvendelse til arkivet. Skulle du selv være interesseret i at blive sognerepræsentant eller blot at repræsentere dit lokalområde, kan du ligeledes rette henvendelse til arkivet. Man behøver altså ikke gabe over hele sognet, men kan udmærket bestride et mindre lokalområde.

Fra arkivets side, vil vi meget gerne, at sogne- eller områderepræsentanterne melder tilbage om nedrivninger eller store ændringer af huse og gårde.

Allerhelst vil vi i forbindelse med sådanne hændelser have billeder. Er det ikke muligt, rykker vi fra arkivet gerne ud for at tage de ønskede billeder. Vi er også meget interesseret i at få overdraget billeder fra lokalområderne. Hvis man ikke vil af med billederne, vil vi på arkivet meget gerne have lov til at låne dem, så vi kan få dem skannet og dermed bevaret dem for fremtiden. Vi vil selvfølgelig lave kopier, som vil indgå i arkivets samlinger. Har en og anden kendskab til, at der er personer, der ligger inde med ældre billeder, hører vi meget gerne herom. Bedst og lettest for os vil det være, om man repræsentanterne selv kontaktede vedkommende for at formidle overdragelsen eller udlånet til os.

Ikke bare billeder har vor interesse. Også gamle papirer vedrørende gårdhandel, aftægt, udstyknings, o. lign. vil vi meget gerne have fat i. Glemmes må heller ikke særlige begivenheder, der har været af interesse for lokalområdet. De eneste kriterier, som vi opstiller, for at vi kan være interesseret i at overtage materiale, er, at det skal være af lokalhistorisk interesse.

Flere steder i vort dækningsområde gøres der meget for at bevare kendskabet til de ældre tider. Vi på arkivet er meget interesseret i at være med på sidelinjen i disse projekter, så send os endelig besked, hvis der sker noget, som I mener, kan have vor interesse.

Hvis man i lokalområdet har brug for hjælp til skanning af billeder, eller man gerne vil have kopi af materiale, som vi har her på arkivet, stiller vi os meget gerne til rådighed. Når arbejdet så er afsluttet, vil vi meget gerne opbevare det indsamlede materiale eller i det mindste have lov til at kopiere materialet, så alle kan være sikre på, at det bevares for fremtiden.

Her i 2013 er et par frivillige begyndt at fotografere de mange mindesten, der findes i vore 14 sogne. Vi har så nogenlunde styr på, hvor de officielle mindesten står, men vi er klar over, at der sagtens kan findes lokale mindesten, som vi ikke har kendskab til. Har du kendskab til mindesten, der efter din opfattelse ikke er så kendte, hører vi meget gerne fra dig. Vi vil så undersøge, om de er med på listen. Når talen er om mindestene, vil det være oplagt at se på mindestene i gravstene på kirkegårde. Vi har sikkert alle gået rundt på en kirkegård og set gravstene, som vi har syntes burde bevares for efter tiden. Når vi så har spurgt til, om stenene er erklæret bevaringsværdige, så er svaret nej. Vi på arkivet er selvfølgelig ikke i stand til at sørge for at disse gravsten bliver bevaret, men vi vil være i stand til at klare, at gravstenene bliver fotograferet, så kendskabet til dem på den måde bliver bevaret. MEN! For der er et men. Vi har brug for hjælp, for vi vil ikke selv være i stand til at trave rundt på samtlige kirkegårde, for at finde de mulige gravsten. Vil du hjælpe? Vil du ikke målrettet lede efter gravstene, der vil være oplagte at fotografere, vil vi opfordre dig til næste gang, du kommer på kirkegården, da at have i tankerne at se efter egnede gravsten. Hvilke gravstene kan så komme på tale? Oplagt er stene, der på en eller anden måde har lokalhistorisk interesse, men også stene, der fortæller om deltagelse i krigene 1847-50, 1864, 1914-18 og 1940-45 vil være oplagte. Sten, der fortæller om dødsfald under specielle omstændigheder, skal næsten også med, ligesom sten, der fortæller om markante personligheder fra lokalsamfundet, vil være oplagte. Forhåbentlig vil vi få mange henvendelser, og skulle du selv være i stand til at tage et billede af gravstenen, vil vi være dig meget taknemmelige.

Nu emnet gravstene har været berørt, kan vi nævne, at arkivet har en aftale med graveren på Ørum-Viskum kirkegårde om affotografering af gravstenen, inden et gravsted sløjfes. Det er en ordning, vi meget gerne vil have udvidet, så den omfatter alle 14 kirkesogne.

jan. 2014

Fra Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv skal lyde et GODT NYTÅR til alle medlemmer af den lokalhistoriske forening med en tak for samarbejdet i det forgangne år. Tak til de mange der har besøgt arkivet, og til de der har været her for at aflevere billeder eller andet materiale. Vi takker også for hjælpen fra de frivillige, men vi vil ikke undlade at gøre opmærksom på, at vi stadig kan bruge flere hjælpere, hvis nogen synes, de har lidt tid til overs.

Som I sikkert alle ved, holder Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv til i den gamle stationsbygning i Ørum. Banen blev taget i brug 1927, så bygningen er lige så gammel. I tidens løb har tidens tand mærket bygningen ganske alvorligt, så en renovering var efterhånden tiltrængt. I løbet af efteråret 2013 satte Viborg kommunes afdeling for teknik og miljø så arbejdet i gang, og i begyndelsen af december var den udendørs renovering tilendebragt.

Alle vinduer i bygningens nordlige del samt porten i gavlen er blevet tilmuret og gavlene er muret op i kip, ligesom hele bygningen er blevet omfugget, så nu ligger de mange løse mursten igen fast. Arbejdet er blevet udført af Møllerup Murerforretning.

Nu venter vi spændte på, at Kultur- og Fritidsforvaltningen går i gang med en indvendig renovering, idet vi som tidligere nævnt har utrolig meget brug for mere plads. Det er planen, at det gamle fragtgodslokale plus det tidligere vaskehus skal indrettes til depotlokaler for arkivet. Vi glæder os rigtig meget til at kunne tage de nye lokaler i brug, men desværre ser det ud til, at det trækker unødigt ud. Vi håbede, at de indvendige ændringer var blevet igangsat i 2013, men desværre havde man ikke penge til at sætte projektet i gang. Nu forventede vi så, at man ville sætte meget ind på, at det kunne sættes i gang her først i det nye år, men indtil nu er der ikke sket noget. Kultur- og fritidsforvaltningen har ikke haft ændringerne med på udvalgs møderne, så vi venter spændt på, om det når at komme med på udvalgets møde i januar eller februar.

Vi håber i sandhed ikke, at det hele vil resultere i, at vi må sige, at Viborg Kommune ikke rider samme dag, som de sadler. Lad os så håbe, at de, når de endelig kommer op på hesten, så også kommer derudad.

aug. 2014

Traditionen tro afholdt Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv årsmøde i maj måned. Fremmødet var ikke overvældende. Fra arkivets side vil vi prøve at skabe en bedre kontakt til lokalområdernes repræsentanter, så vi igen kan få arkivudvalget til at fungere.

2013 vil blive husket for påbegyndelsen af renovering og etablering af nye depotlokaler. På arkivet havde vi længe haft pladsproblemer, så da posthuset blev sat til salg, fik vor formand Knud Østergaard, den ide at foreslå kommunen at købe posthuset og overlade det til arkivet. Vi fik blankt afslag på ansøgningen, men det bevirkede, at nu forhenværende museumschef Henning Ringgaard, Viborg Museum og Bruno Jensen fra Teknisk forvaltning i Viborg kommune kom på besøg for at se på forholdene. Resultatet blev, at huset skulle have en udvendig renovering og tilmuring af port og vinduer, og indvendig skulle rejsegodslokalet samt vaske/tørrerummet omdannes til depotlokale. Den udvendige renovering blev ret hurtigt sat i gang, mens det lod vente på sig med den indvendige. Først i april måned bevilgede kulturudvalget pengene. Nu kunne vi endelig komme i gang - troede vi. Desværre viste det sig, at man havde overset murerens tilbud på istandsættelse af gulvene m.m., hvorfor det ikke var indregnet i budgettet. Forhåbentlig findes der en løsning på problemet, men i skrivende stund ved vi ikke hvordan og hvorledes.

Ellers må vi sige, at vi her på arkivet har været godt tilfreds med året 2013. Vi har haft et meget fint fremmøde, idet 192 personer har besøgt os i årets løb. Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening har afholdt tre bestyrelsesmøder her og redaktionen af ”Tjele på langs” har været her 11 gange. Vi er meget glade for samarbejdet og tilfredse med, at vi kan give dem husly til deres møder.

Vi har gentagne gange efterlyst frivillige hjælpere, og nyder til fulde den hjælp vi har fra Net-te Hunsballe og Knud Østergaard, men vi kunne godt bruge endnu flere. Vi savner især en person, der vil arbejde med hjemmesiden, ligesom vi har meget materiale, der venter på at komme frem fra gemmerne til glæde for vore besøgende.

Vi er i gang med at få orden på billeder og stof fra de mange sogne, vi betjener. Med tiden håber vi, at det bliver lettere for vore besøgende at finde rundt i vore arkivalier.

jan. 2015

Også i år skal der lyde et ”GODT NYTÅR” til alle medlemmer af vor lokalhistoriske forening med tak for godt samarbejde i det forgangne år. Tak skal også lyde til de mange, der i årets løb gæstede arkivet. Det er en fornøjelse at kunne hjælpe med at finde oplysninger, hvad enten det drejer sig om slægtsforskning, en enkelt lokalitet eller et lokalområde. Vi hjælper gerne med at finde nyt om noget gammelt.

Tak også til de mange der har været på arkivet for at aflevere materiale om personer eller lokaliteter. Vi tager meget gerne imod - meget mere.

I de sidste to udgaver af ”Tjele på tværs” har vi skrevet om bygningsrenovering og istandsættelse af nye depotlokaler. Nu er vi endelig tæt ved målet. I skrivende stund mangler der kun meget lidt i, at vi endelig kan erklære det i 2013 påbegyndte arbejde tilendebragt. Men færdig er vi langt fra. Nu skal vi i gang med at finde reoler og få dem opstillet, hvor efter et større arbejde med at bringe arkivalierne ned fra 1. sal og få tømt de mange arkivkasser, der står rundt omkring.

Det vil tage os meget lang tid, hvis vi skal gøre arbejdet selv. MEN SKAL VI DET?

Såfremt du/I kunne tænke dig/er at hjælpe med indretning af lokalerne eller med anbringelse af arkivalierne, hører vi meget gerne fra jer. I vil så få besked, når vi på arkivet er klar til at gå i gang med arbejdet. Hvor ville det være dejligt, om der tilmeldte sig så mange, at vi ligefrem fik brug for en venteliste.

aug. 2015

Det er i år en stor glæde at berette om nyheder og tildragelser fra arkivet. Først og fremmest kan vi fortælle, at arbejdet med de nye lokaler til opbevaring af vore arkivalier endelig er tilendebragt. Vi har fået to dejlige lokaler, så nu mangler vi blot at få arkivalierne fra lokalerne på 1. sal båret ned og anbragt på deres rette plads.

Da lokalerne endelig var færdige, begyndte vi at se os om efter reoler. Her fik vi god hjælp af Karsten Sørensen, idet han kunne skaffe os nogle sorteringsreoler fra det gamle posthus. Karsten ikke alene skaffede os reolerne. Han leverede dem også, ligesom han stillede dem op. Hvad kan man næsten forlange mere? Tusind tak, Karsten.

Selv fik vi et par sektioner fra kommunens depot på Brandstationen i Ørum. Desværre havde de et par dage forinden overdraget mange sektioner til en genbrugsforretning i Viborg. Vi blev gjort opmærksom på, at Viborg Bibliotek måske havde overskudsreoler, så dem prøvede Børge at kontakte. Det lykkedes over al forventning. Vi kunne få alle de reoler vi ønskede, og det lod vi os ikke sige to gange. Glade var vi - og glade var de, da de gerne ville af med dem. Men det er ikke det eneste nyt, året har bragt os. Vore computere, som alle var gamle udrangerede computere fra Rådhuset i Viborg, kunne ikke mere. Heldigvis havde Viborg Museum en fællespulje til lokalarkivernes bedste, så vi søgte om midler til nye computere. Det fik vi, så nu har vi tre nye stationære maskiner og en ny bærbar. Desuden fik vi en ekstern fælles harddisk og en ny scanner, så nu er vi godt kørende.

Vi har i det år der er gået haft den glæde at få knyttet flere frivillige til arkivet. Nette Hunsballe, Knud Østergaard, Birthe Dalsgaard og Per Vester har alle gjort et stort arbejde med at arrangere vore billeder og forsyne dem med forklarende tekst. Inden længe håber vi, at vi kan komme i gang med at registrere de mange billeder, vi har. Efterhånden som det lykkes os at få billederne scannet og registreret, vil de blive tilgængelige på hjemmesiden www.arkiv.dk.

Arkivets hjemmeside er under forandring. Vi har længe ønsket, at der skulle ske noget med hjemmesiden. Mange fandt den gammeldags og kedelig. Nu har Leo Skov fra Møllerup tilbudt at stå for det arbejde, og det forventer vi os meget af.

Arkivet har i det forløbne år været godt besøgt. Siden sidste årsmøde har vi haft 236 besøgende. Hertil kommer de personer, der ikke fik sig skrevet ind i dagbogen. I samme periode har redaktionsudvalget bag "Tjele på langs" benyttet lokalerne i alt 19 gange, og Lokalhistoriske Forening har været her en enkelt gang.

jan 2016

GODT NYTÅR til alle medlemmer af vor lokalhistoriske forening og en stor tak til de mange medlemmer, der i årets løb har besøgt arkivet. Tak også for godt samarbejde med foreningens bestyrelse. 2015 blev et godt år for vort lokalhistoriske arkiv. Vi fik som tidligere omtalt indrettet to dejlige depotlokaler, og vi har med stor hjælp fra vore frivillige hjælpere fået flyttet vore arkivalier ned fra 1. sal og er nået langt med at få arkivalierne korrekt placeret. Ved årets slutning fik vi på arkivet et godt tilbud, som det var meget svært ikke at sige tak til. Viborg kommune tilbød Arkivet, at de lokaler, der vender ud mod parkeringspladsen, måtte indgå i vort lejemål. Det var et fantastisk godt tilbud, som vi meget gerne sagde tak til, men vi måtte samtidig gøre opmærksom på, at vi ikke kunne overtage lokalerne, hvis der ikke blev etableret en direkte adgang mellem vore nuværende og de forhåbentlig kommende lokaler. Som forholdene er i dag, skal vi gennem køkken, baggang og et lille tekøkken for at komme fra de nuværende lokaler til de nye. Vi er på nuværende tidspunkt så langt fremme med forberedelserne, at der snart kan udfærdiges en plan for etablering af en direkte adgang mellem lokalerne, og der vil så hurtigt derefter blive indhentet tilbud på arbejdets udførelse.

Det bliver så meget spændende, om Viborg Kommune kan og vil finde penge til arbejdets udførelse. Vi håber det bedste og glæder os til om et halvt år at bringe jer den helt store nyhed.

aug. 2016

For et halvt år siden skrev vi i dette blad, at vi glædede os til at kunne bringe jer den glædelige nyhed, at arkivet havde fået inddraget de lokaler, der vender ud mod parkeringspladsen. Desværre skulle det ikke gå så let, eller sagt på en anden måde: "Vi er på det halve år ikke kommet et skridt videre".

For at kunne etablere direkte adgang mellem vort nuværende arkiv og de nye lokaler, skal der indhentes en byggetilladelse. En ansøgning blev udfærdiget og afsendt, men desværre bad "Byggeri og Miljø" om uddybende svar på flere spørgsmål. Vi har ikke noget at gøre med selve ansøgningen eller besvarelse af spørgsmålene, men vi håber, at svarene nu her sidst i juni er tilgået udvalget.

Det har været en drøj tid at komme igennem, og ind i mellem har vi tænkt på, om vi skulle takke nej til tilbuddet om nye lokaler, nu det trak så længe ud. Vi var i begyndelsen alt for optimistiske, for en uge efter, at ansøgningen blev indsendt, begyndte vi at rydde reolerne, for nu skulle vi jo snart i gang. Men nej — vi venter stadig.

Hvis vi modtager en byggetilladelse, og hvis de firmaer, som har givet tilbud, fortsat mener at kunne udføre arbejdet for det tilbud, der blev afgivet for snart længe siden, må man forvente midlertidig lukning af arkivet, medens arbejdet og en efterfølgende rengøring finder sted.

Aflysning af åbningstider vil i givet fald blive annonceret i "Landsbyerne" og via vor hjemmeside "www.tjelearkivet.dk", ligesom en omtale i Viborg Folkeblad må forventes.

I det forløbne halve år har vi haft mange gæster, ligesom såvel bestyrelsen for "Tjeleegnens lokalhistoriske Forening" som redaktionen for "Tjele på langs" har benyttet lokalerne en del gange. Vi fra arkivet sætter stor pris på, at man vil benytte vore lokaler, som vi meget gerne stiller til rådighed.

Arkivet har også i denne periode nydt godt af vore frivillige medhjælpers store indsats, og der skal derfor lyde en stor tak til jer alle.

Fra arkivets side vil vi gerne opfordre til, at billeder og dokumenter af lokalhistorisk interesse bliver afleveret på arkivet. Vil man ikke så gerne af med materialet, kan vi på arkivet hurtigt fotokopiere materialet til glæde for vore besøgende.

jan.. 2017

Vor afskedssalut!

Det første, der falder os ind at sige, er TAK. Tak fordi vi fik lov at være med til at bringe arkivet derhen, hvor det er i dag. Tak for den store hjælp vore frivillige hjælpere har givet os og arkivet. Tak til arkivets bestyrelse, Lokalhistorisk Forening og "Tjele på langs"-redaktionen for godt samarbejde. Tak til Viborg Museum, som Lokalhistorisk Arkiv administrativt hører under og her en særlig tak til Lise-Mette for altid at være klar til at hjælpe med både stort og småt.

Sidst men ikke mindst TAK til alle I, der har benyttet jer af arkivet. Tak, fordi vi har fået lov til at hjælpe jer med at finde oplysninger om slægtninge, ejendomme eller lokaliteter. Det har været os begge til stor glæde at være der for jer.

Det er os også en stor glæde, at arkivet har fået meget mere plads til glæde for såvel besøgende som medarbejdere. Nu mangler så bare at få de nye lokaler gjort sammenhængende med de øvrige lokaler, men nu ved vi, at det endelig kommer efter snart halvanden års tovtrækkeri.

Vi vil også gerne have lov til at byde den nye leder af arkivet Jimmi Fisker velkommen. Du kan godt begynde at glæde dig til mange gode oplevelser med de besøgende og de frivillige hjælpere.

Ja, vi nåede at være med til mangt og meget, men ikke alt fik så lykkelig en udgang, som det ovenfor beskrevne, I mange år — ja vi nærmer os vel snart 7 — havde vi et stort ønske om at få op stillet de mange sognesten, der i sin tid stod ved Tjele kommunes rådhus i Ørum.

Sognestenen var i sin tid en gave til Tjele kommune fra Inge og Christian Tornvig. Trods mange henvendelser til såvel politikere som medarbejdere på Rådhuset, lykkedes det os aldrig at blive klar over, om sognestenen stadig eksisterer eller om de for længst er blevet til skærver

og brugt på kommunens veje; men måske har det blot været frygt for at få smudsige fingre, at de implicerede ikke har villet foretage sig noget.

Skulle det være os muligt at komme med endnu et ønske til Viborg kommune, så må det være, at man — helt alvorligt — vil se på fortovet foran arkivet. Vi ved, at der er blevet rettet henvendelse til de rette myndigheder ved kommunen, men intet er sket - endnu. Parkeringspladsen bliver helt som planlagt brugt af lastbiler og busser. Desværre kom en af disse op på fortovet med det resultat, at flere af fliserne blev forskubbet. Så snart arkivet åbner efter endt renovering af lokalerne, vil adgangen til arkivet blive fra det pågældende fortov, hvorfor vi meget gerne ser, at det snarest må blive ordnet. Vi skulle jo nødigt opleve, at der skete alvorlige uheld her.

Forhåbentlig betragtes ovenstående ikke som et par gamle nissers sure opstød, men som et ærligt ment forsøg på at få afklaret og gennemført, hvad vi i lang tid har ønsket for arkivet og dets brugere.

TAK alle sammen. Forhåbentlig ses vi på arkivet mange gange i fremtiden.

De bedste hilsener

Børge Kronborg — Svend Haakon Jensen